

STUDIJŲ PASIRINKIMĄ LEMIANTYS VEIKSNIAI

Dovilė Liubinienė, Anželika Slimanavičienė

Vilniaus kolegija

Anotacija. Straipsnyje analizuojami įstojusiųjų į Vilniaus kolegiją 2013-2015 metais studijų pasirinkimo kriterijai. Atlikus apklausą raštu ir išanalizavus tyrimo duomenis nustatyta, kad daugumos įstojusiųjų studijų Vilniaus kolegijoje pasirinkimą lėmė nemokamų studijų galimybė, aukštosios mokyklos geografinė padėtis, įdomi studijų programa, susijusi su mėgstamais mokomaisiais dalykais ir atitinkanti asmeninius pomėgius, studijų kokybė, aiškios profesinės galimybės, maloni kultūringa aplinka. 2013 m. tyrime dalyvavo 715, 2014 m. – 914, 2015 m. – 924 respondentai.

Raktiniai žodžiai: studijų pasirinkimas, studijų pasirinkimą lemiantys veiksniai, profesija.

Įvadas

Spartūs socialiniai ir ekonominiai pokyčiai nuolat veikia darbo rinką: atsiranda naujų profesijų, stiprėja konkurencija ne tik šalies, bet ir tarptautiniu mastu. Aukštosioms mokykloms keliamas vis didesnis reikalavimas – rengti paklausius, darbo rinkos poreikius atitinkančius specialistus.

Nepaisant kasmet priimtų į aukštąsias mokyklas asmenų bei valstybės finansuojamų vietų skaičiaus mažėjimo, bendrajame priėmimo dalyvaujančių aukštųjų mokyklų skaičius išlieka stabilus, o studijų programų pasiūla kasmet auga. Todėl siekiant padėti asmeniui priimti teisingą studijų pasirinkimo sprendimą, vis aktualesnis tampa kokybiškas sistemingas konsultavimas, stojančiųjų tolesnės profesinės karjeros poreikių ir veiksnių lemiančių stojančiųjų apsisprendimą išsiaiškinimas.

Mokslinės literatūros autoriai, nagrinėdami studentų studijų pasirinkimą lemiančius veiksnius, vadovaujasi socioekonominiu modeliu išskirdami pagrindinius kriterijus, kurie lemia asmens apsisprendimą. Socioekonominis modelis yra grįstas skaičiavimais. Prieš pasirinkdami aukštąją mokyklą, asmenys mąsto racionaliai ir atlieka kruopščius finansinius skaičiavimus ir analizę, išskiria asmens socialinių ir individualių siekių įgyvendinimo įvairovę studijų ir profesinėje veikloje, atrenka alternatyvas bei priima sprendimą dėl būsimos profesijos pasirinkimo (Hearn, 1984; Hossler, Gallagher, 1999; Samers, Haines ir Keene, 2006).

Kaip teigia L. Jovaiša (1999), profesijos rinkimasis – daugkartinis aktas, ilgalaikis procesas. Tyrimais įrodyta, kad dauguma žmonių bent du kartus per gyvenimą keičia profesiją. Nuo profesijos pasirinkimo priklauso socialinė ekonominė padėtis, apimanti tris tarpusavyje susijusius ir vienas kitą dengiančius kintamuosius: ekonominę padėtį, kurią lemia pajamos; darbinę padėtį, vertinamą pagal profesiją; socialinę padėtį, kuri priklauso nuo išsilavinimo.

Profesija, anot R. Laužacko (1998), yra atitinkamomis žiniomis, mokėjimais, gebėjimais ir įgūdžiais pagrįsta žmonių veikla, kuri teikia pasitenkinimo, materialinio aprūpinimo ir yra aktyvaus

įsijungimo į visuomeninio gyvenimo struktūras prielaida. Profesijos rinkimasis, plačiąja prasme, sudėtingas, nesibaigiantis, trunkantis visą gyvenimą ir turintis įvairias dedamąsias ir sprendimus (Laužackas, 2005).

D. Augienės (2009) teigimu, renkantis profesiją reikėtų atsižvelgti į tris kriterijus: galiu (asmeniniai ypatumai, sveikatos būklė, gabumai, mokymosi rezultatai, kurių reikalauja viena ar kita profesija); noriu (ar profesija, kurią ruošiamasi pasirinkti, suteiks pasitenkinimo, atitiks polinkius, interesus); reikia (kokie yra ekonomikos poreikiai, galimos perspektyvos, visuomeninis naudingumas).

Be atitinkamo išsilavinimo tampa vis sunkiau įgyvendinti savo siekius, konkuruoti darbo rinkoje. Studijas skatina siekimas įgyti didesnę socialinę pripažinimą, išreikšti save, tenkinti savirealizacijos poreikį. Mokymasis lavina žmogų ne tik kaip specialistą, gebantį taikyti savo žinias naujose ir neįprastose situacijose, bet ir sudaro sąlygas įgyti patirties ir išminties, leidžiančios žmogui deramai prisitaikyti prie kintančių gyvenimo sąlygų, savarankiškai priimti sprendimus, ieškoti veiksmingų problemų sprendimo būdų (Samašonok ir kt., 2010).

Mokslinės literatūros autoriai išskiria socialinius ekonominius, pedagoginius ir psichologinius veiksnius, lemiančius asmens studijų institucijos pasirinkimą. Prie socialinių ekonominių veiksnių priskiriami: gyvenamoji aplinka, socialinė ekonominė aplinka, šeimos kultūra ir interesai, mokslinė technologinė pažanga, šalies ekonominė situacija. Išskiriami šie pedagoginiai veiksniai: kryptingas ugdymas ir lavinimas užsiėmimų metu, neformalus ugdymas (būreliai, visuomeninė veikla) ir jo rezultatai (žinios, gebėjimai, vertybės). Psichologiniai veiksniai – tai poreikiai, interesai, polinkiai, bendrieji ir specialieji gebėjimai, intelektas, vertybės. Kurie iš šių veiksnių nulems stojančiojo apsisprendimą, priklauso nuo asmens brandos ir nuo aplinkos. Renkantis studijas svarbūs ir asmens interesai – tai poreikis pažinti. Interesas gali virsti polinkiu, kaip veiklos, sukeliančios interesą, poreikio išraiška. Polinkiai bei interesai yra tarpusavyje susiję. Jei interesas skatina susipažinti su objektu išsamiau, plačiau, patenkinti pažinimo poreikį, tai polinkis

kreipia asmens veiklą tam tikra pažintinės, socialinės ar techninės veiklos kryptimi (Samašonok ir kt., 2010).

Daugelio autorių nuomone (Kanopienė, Tureikytė, 2002; Palujanskienė, Adamonienė, 2004; Valeckienė, 2005; Jovaiša, 2009), vidiniams veiksniams priskiriami: asmens polinkiai, interesai, gabumai, savęs pažinimas, asmeninės savybės, vertybės, nuostatos. Išoriniams veiksniams priskiriami: bendrasis pasirengimas, žinios apie pasirinktą profesiją, įgūdžių ir mokėjimų lygmuo, darbo rinkos tendencijos, šeimos ir artimųjų įtaka.

Užsienio mokslinės literatūros autoriai teigia,

kad aukštosios mokyklos pasirinkimą lemia jos keliamų priėmimo reikalavimų atitikimas, geografinė padėtis (Niu, Tienda, 2008), kiti autoriai teigia, kad renkantis aukštąją mokyklą svarbus jos įvaizdis visuomenėje, maloni, kultūringa aplinka, teikiamų studijų kokybė, galimybė gauti studijų finansavimą. Taip pat labai svarbus asmens pasirengimas būsimoms studijoms, jo pasiekimai bei motyvacija (Ming, 2010).

Autoriai (Somers ir kt., 2006) išskyrė aštuonis svarbiausius studijų ir (ar) aukštosios mokyklos pasirinkimą lemiančius veiksnius (žr. 1 pav.).

1 pav. Studijų pasirinkimą lemiantys veiksniai

Pagal Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos bendrajam priėmimui organizuoti (LAMA BPO) duomenis per bendrąjį priėmimą į Lietuvos aukštąsias mokyklas 2013 m. buvo priimta 27 810 pirmakursių, 2014 m. – 26 432, 2015 m. – 25 586. Į Vilniaus kolegiją per bendrąjį priėmimą 2013 m. priimti 2 385 studentai, 2014 m. – 2 236, 2015 m. studijas Vilniaus kolegijoje pradėjo 2 366 pirma-

kursiai. Norint užtikrinti stabilų įstojusių studentų skaičių ateityje, svarbu iširti asmens studijų pasirinkimo motyvus, studijų pasirinkimą lemiančius veiksnius, pasitenkinimo studijomis ypatumus ir studijų aplinkos poveikį.

Tyrimo **tikslas** – išanalizuoti įstojusiųjų į Vilniaus kolegiją studijų pasirinkimą lėmusius veiksnius.

Tikslui pasiekti numatyti įgyvendinti **uždaviniai**:

1. Išanalizuoti teorinius studijų pasirinkimo kriterijus.
2. Išsiaiškinti įstojusiųjų į Vilniaus kolegiją informacijos apie studijų galimybes poreikį.
3. Nustatyti aukštosios mokyklos pasirinkimą lėmusius veiksnius.
4. Ištirti studijų pasirinkimo Lietuvoje priežastis.

Tyrimo metodai

Teorinis. Mokslinės literatūros analizė, sistemimas ir apibendrinimas.

Empirinis. Apklausa internetu metodu studijų pasirinkimą lėmusiems veiksniams nustatyti.

Statistinis. Apklausa statistinė duomenų analizė. Surinktiems duomenims apdoroti naudota aprašomoji statistika ir atlikta 2013–2015 metais gautų duomenų lyginamoji analizė.

Tiriamųjų imtis: siekiant įvertinti įstojusiųjų studijų pasirinkimą lėmusius veiksnius, taikytas apklausos metodas. 2013 m. tyrime dalyvavo 715,

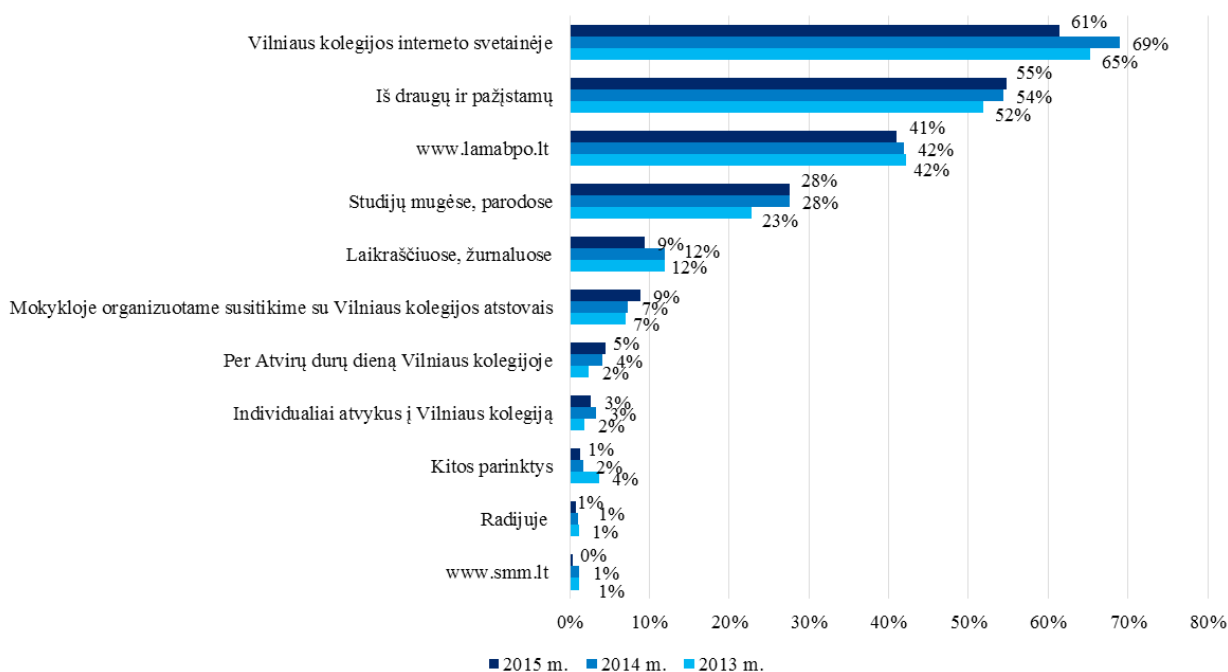
2014 m. – 914, 2015 m. – 924 respondentai.

Tyrimo procedūros: respondentai pildė klausimyną Vilniaus kolegijos kokybės vadybos informacinėje sistemoje. Taikomas apklausos metodas lėmė 100 proc. anketų grįžtamumą. Sugadintų ar iš dalies užpildytų klausimynų nebuvo. Respondentai buvo informuoti dėl tyrimo dalyvių anonimiškumo ir tyrimo duomenų konfidencialumo. Tyrimas atliktas 2013 m., 2014 m. ir 2015 m. liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Duomenų apdorojimas: duomenys buvo apdoroti taikant statistinius metodus. Tyrimo rezultatų analizė atlikta MS Excel programa.

Įstojusiųjų į Vilniaus kolegiją studijų pasirinkimą lemiantys veiksniai

Siekiant nustatyti, kokie informacijos šaltiniai svarbūs stojantiesiems, buvo klausiama, iš kur jie sužinojo informaciją apie studijų galimybes (žr. 2 pav.). Atsakydami respondentai galėjo pažymėti kelis atsakymų variantus.

2 pav. Stojančiųjų pasirinkti informacijos šaltiniai 2013–2015 m.

Stojančiųjų atsakymų pasiskirstymas rodo, kad pagrindinis informacijos apie studijų galimybes šaltinis – internetas, t. y. Vilniaus kolegijos ir LAMA BPO interneto svetainės. Daugiau negu 60 proc. stojančiųjų pagrindiniu informacijos šaltiniu nurodė Kolegijos, per 40 proc. – LAMA BPO tinklalapius. Verta atkreipti dėmesį į tai, kad abiejų tinklalapių lankomumas nuo 2013 m. iki 2015 m. šiek tiek sumažėjo.

Kitas informacijos šaltinis, kuris stojantiesiems

tiriamaisiais metais buvo vienas iš svarbiausių – tai iš draugų ir pažįstamų gaunama informacija. Trejus metus tai antras pagal populiarumą informacijos gavimo būdas ir kasmet jo populiarumas didėjo: 2013 m. informacijos apie studijas draugai ir pažįstami suteikė 52 proc., 2014 m. – 54 proc., 2015 m. – 55 proc. respondentų.

Nors stojantieji turi galimybę daug informacijos susirasti internete, tačiau reikšmingesnis tampa tiesioginis bendravimas. Tai įrodo ir apibendrinti ap-

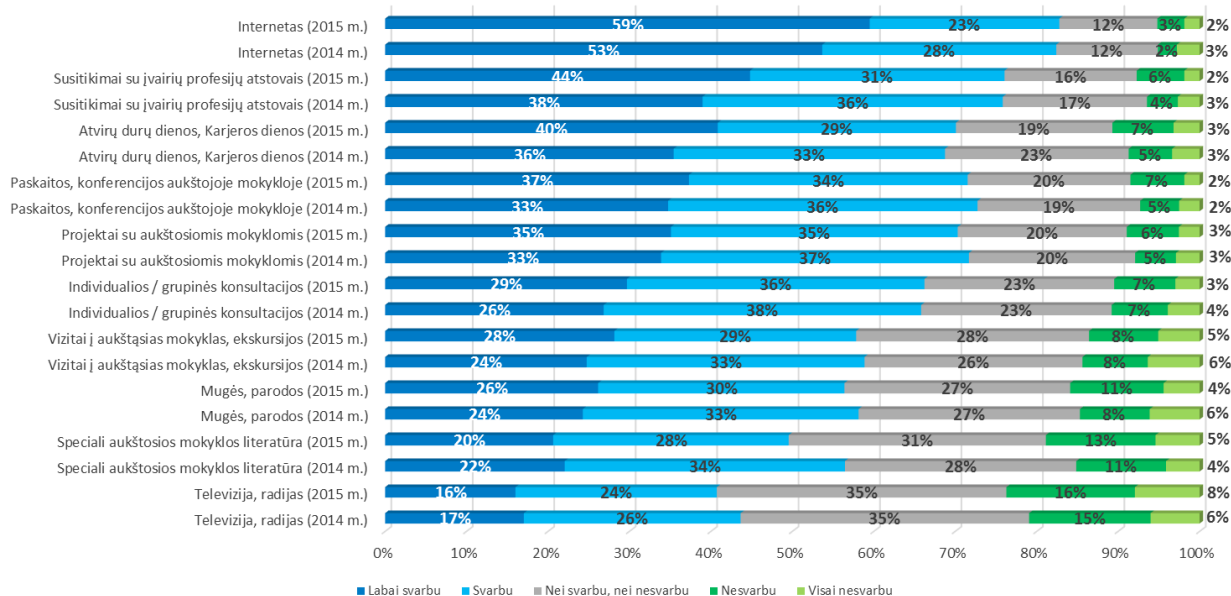
klausos duomenys. Stojantieji vis daugiau domisi studijų mugėmis ir parodomis: 2013 m. ši informacijos šaltinį nurodė 23 proc., 2014 m. ir 2015 m. – po 27 proc. atsakiusiųjų.

Didėja mokyklose organizuojamų susitikimų su Kolegijos atstovais, Atvirų durų dienų renginio įtaka.

Domėjimasis laikraščiais, žurnalais tiriamaisiais

metais sumažėjo. Kiti informacijos šaltiniai – individualūs apsilankymai Kolegijoje, radijas – tarp stojančiųjų nėra paplitę.

Stojančiųjų buvo prašyta įvertinti informavimo apie aukštąją mokyklą ir studijų galimybes priemonės pagal svarbą nuo 1 iki 5 balų (balų reikšmė: 5 – labai svarbu, 4 – svarbu, 3 – nei svarbu, nei nesvarbu, 2 – nesvarbu, 1 – visai nesvarbu; žr. 3 pav.).

3 pav. Informavimo apie aukštąją mokyklą ir studijų galimybes priemonės pagal svarbą nuo 1 iki 5 balų 2014-2015 m.

Analizuojant tyrimo rezultatus paaiškėjo, kad tiriamaisiais metais stojantieji pateiktoms informavimo formoms teikia vienodą reikšmę ir jas išdėsto tokia pačia svarbos tvarka.

Svarbiausia informavimo priemonė stojantiems – internetas. 2015 m. net 82 proc., 2014 m. – 81 proc. jį vertina kaip labai svarbų ir svarbų ir tik 5 proc. įstojusiųjų abejais metais internetas buvo nesvarbi ar visai nesvarbi informavimo priemonė. 12 proc. respondentų tiriamaisiais metais nurodė, kad tokia informavimo priemonė yra nei svarbi, nei nesvarbi.

Rezultatų analizė patvirtino tendenciją, kad nors stojantieji turi galimybių daug informacijos rasti internete, vis reikšmingesnis tampa tiesioginis bendravimas, vykdant karjeros konsultavimo ir informavimo apie studijų galimybes veiklas, bendraujant su potencialiais stojančiaisiais tiesiogiai.

Stojantieji labai vertina susitikimus su įvairių profesijų atstovais. Kad tai labai svarbu ir svarbu 2015 m. nurodė 75 proc., 2014 m. – 74 proc. apklaustųjų. Šios priemonės efektyvumas neabejotinas, nes apklaustųjų dalis, kurie teigia, kad tokie susitikimai nesvarbūs, nesiekia 10 proc. (2014 m. ir 2015 m.).

Respondentai teigia, kad efektyvi informavi-

mo priemonė – aukštosiose mokyklose organizuojamos Atvirų durų dienos ir Karjeros dienos. Kad šie renginiai labai svarbūs ir svarbūs mano 69 proc. apklaustųjų (2014 m. ir 2015 m.). Apie 10 proc. stojančiųjų mano, kad jie nėra svarbūs. 2015 m. konkrečios nuomonės apie šios priemonės svarbą neturėjo 19 proc., 2014 m. – 23 proc. respondentų.

Apie 70 proc. tiriamaisiais metais apklaustųjų mano, kad labai svarbios ir svarbios priemonės – paskaitos, konferencijos aukštojoje mokykloje ir projektai su aukštosiomis mokyklomis. Manančių, kad šios priemonės nesvarbios, dalis nesiekia 10 proc. Aiškios nuomonės apie šias priemones neturi 20 proc. respondentų.

Daugiau nei du trečdaliai apklaustųjų teigia, kad labai svarbios ir svarbios yra individualios / grupinės konsultacijos. Maždaug 10 proc. teigia, kad ši priemonė nėra svarbi. Penktadalis respondentų apie šią priemonę aiškios nuomonės neturi.

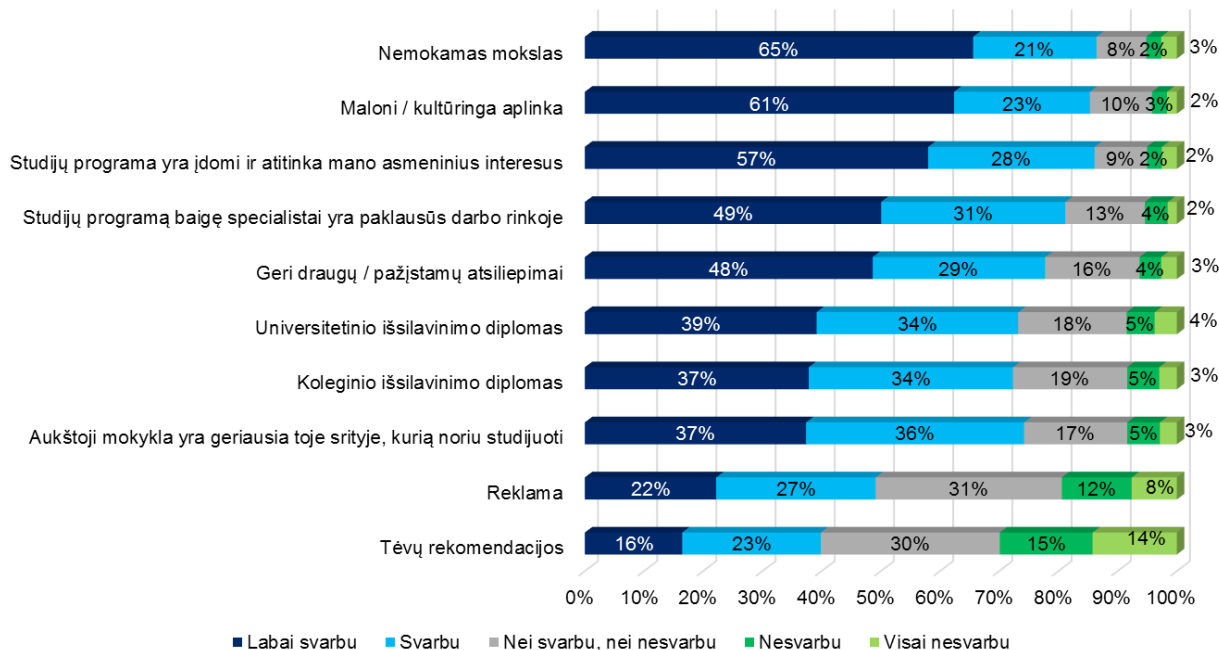
Kiek daugiau nei 50 proc. respondentų mano, kad labai svarbu ir svarbu organizuoti vizitus į aukštąsias mokyklas, ekskursijas, taip pat dalyvauti mugėse, parodose. Kiek daugiau nei 10 proc. nurodė, kad tai nesvarbu. Apie trečdalis apklaustųjų aiškios nuomonės dėl šių priemonių neturėjo.

Speciali aukštosios mokyklos literatūra (lanks-

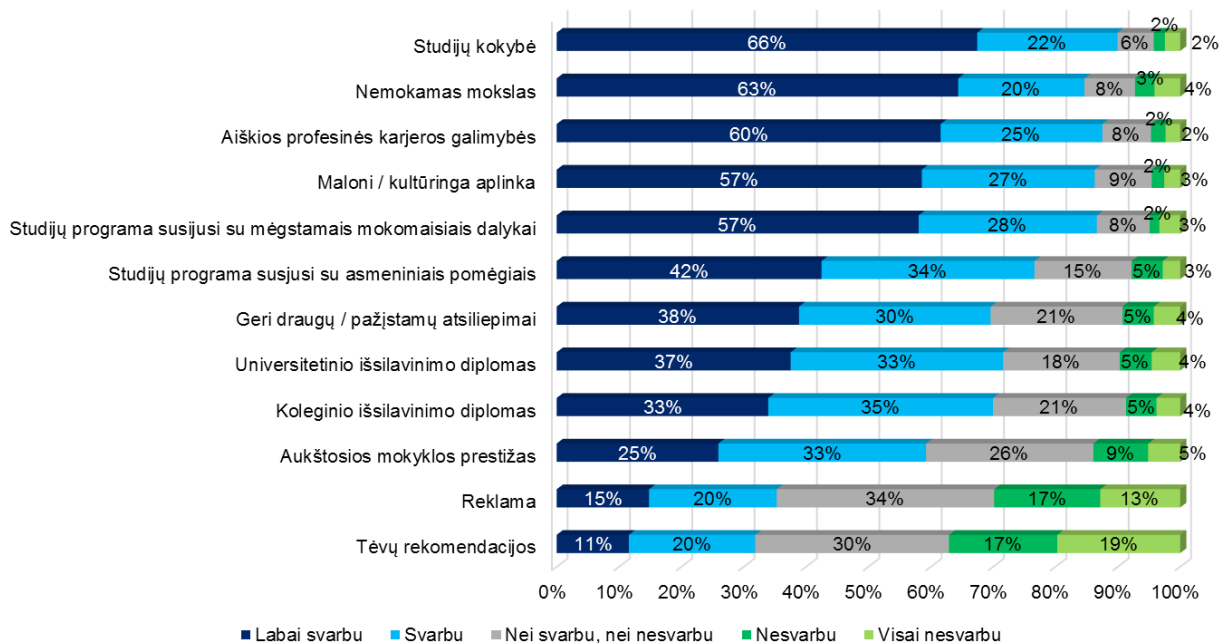
tinukai, lediniai ir pan.), televizijos ir radijo laidos, pasak duomenų analizės, nėra veiksmingiausios informavimo priemonės.

Siekiant sužinoti aukštosios mokyklos pasirinkimo kriterijus, stojančiųjų buvo prašyta pagal svarbą įvertinti pateiktus aukštosios mokyklos pasirinkimo

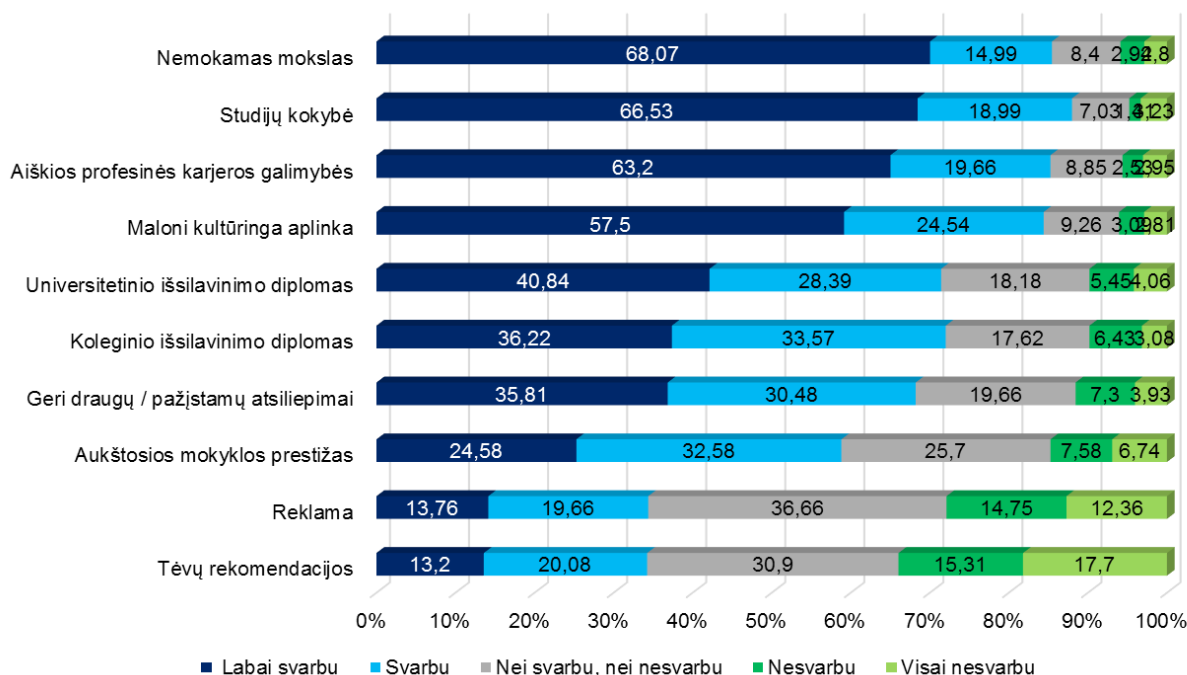
kriterijus nuo 1 iki 5 balų (balų reikšmė: 5 – labai svarbu, 4 – svarbu, 3 – nei svarbu, nei nesvarbu, 2 – nesvarbu, 1 – visai nesvarbu; žr. 4, 5, 6 pav.). 2015 m. vertinami kriterijai buvo peržiūrėti ir šiek tiek pakoreguoti.

4 pav. Aukštosios mokyklos pasirinkimo kriterijų įvertinimas pagal svarbą nuo 1 iki 5 balų 2015 m.

5 pav. Aukštosios mokyklos pasirinkimo kriterijų įvertinimas pagal svarbą nuo 1 iki 5 balų 2014 m.

6 pav. Aukštosios mokyklos pasirinkimo kriterijų įvertinimas pagal svarbą nuo 1 iki 5 balų 2013 m.

Apibendrinant trejų metų rezultatus pastebėta, kad stojantieji pateiktus pasirinkimo kriterijus išdėsto panašia eilės tvarka. Svarbiausias kriterijus jiems – nemokamas mokslas. Kad tai labai svarbu ir svarbu 2015 m. nurodė 86 proc., 2014 ir 2013 m. po 83 proc. respondentų. Kad šis kriterijus nesvarbus ar visai nesvarbus 2015 m. teigė 5 proc., 2014 m. – 7 proc., 2013 m. 6 proc. respondentų. 8 proc. apklaustųjų dėl nemokamo mokslo neturėjo aiškios nuomonės.

Kitas labai svarbus aukštosios mokyklos pasirinkimo kriterijus – studijų kokybė. Kaip labai svarbų ir svarbų kriterijų 2014 m. nurodė 88 proc., 2013 m. – 86 proc. respondentų. Studijų kokybė nesvarbi ir visai nesvarbi 2014 m. 4 proc., 2013 m. – 5 proc. atsakiusių Neapsisprendę dėl šio kriterijaus 2014 m. buvo 6 proc., 2013 m. – 7 proc. apklaustųjų.

Vienas pagrindinių studijų pasirinkimą lemiančių veiksnių yra tas, kad studijų programa būtų įdomi, susijusi su mėgstamais mokomaisiais dalykais ir atitiktų asmeninius pomėgius. Kad šis kriterijus yra labai svarbus ir svarbus 2015 m. ir 2014 m. nurodė po 85 proc. respondentų, kad tai neturi įtakos renkantis studijas 2015 m. nurodė 4 proc., 2014 m. – 5 proc. Aiškios nuomonės apie tai 2015 m. neturėjo 9 proc., 2014 m. – 8 proc. dalyvavusiųjų apklausoje.

Stojantieji didelį dėmesį kreipia į malonią kultūringą aplinką. Kad ji labai svarbi ir svarbi 2015 m. nurodė 84 proc., 2014 m. – 85 proc., 2013 m. – 82 proc. įstojusiuoju. Aiškios nuomonės apie tai 2015 m. neturėjo 10 proc., 2014 m. ir 2013 m. – po 9 proc. atsakiusiuoju. Kad maloni kultūringa aplinka

nesvarbi ir visai nesvarbi 2015 m. ir 2014 m. nurodė po 5 proc., 2013 m. – 6 proc. respondentų.

Stojantieji nori aiškiai žinoti tolesnes profesinės karjeros galimybes, rinkdamiesi studijas jie domisi, ar studijų programą baigę specialistai yra paklausūs darbo rinkoje. 2015 m. 80 proc., 2014 m. 86 proc., 2013 m. 83 proc. atsakiusiuoju teigė, kad informacija apie tai labai svarbi ir svarbi. Didelės reikšmės šiam kriterijui neteikė ir į klausimą atsakė, kad jiems informacija apie profesines galimybes yra nei svarbi, nei nesvarbi, 2015 m. 13 proc., 2014 m. 8 proc., 2013 m. 9 proc. apklaustųjų. Kad šis pasirinkimo kriterijus yra nesvarbus arba visai nesvarbus, 2015 m. teigė 6 proc., 2014 m. – 4 proc., 2013 m. – 6 proc. apklausoje dalyvavusių įstojusiuoju.

Analizuojant, kokią reikšmę pasirenkant aukštąją mokyklą turi jos tipas, paaiškėjo, kad stojantieji tiek universitetinį, tiek koleginių išsilavinimą vertina labai panašiai. 2015 m. 72 proc. apklaustųjų manė, kad universitetinis išsilavinimas labai svarbus ir svarbus, koleginių išsilavinimą taip vertina 71 proc. Panašūs 2014 m. ir 2013 m. rezultatai. Respondentų, pasirinkusių atsakymų variantus nesvarbu ir visai nesvarbu, skaičius rodo, kad aukštasis išsilavinimas stojantiesiems turi didelę reikšmę: per trejus metus šiuos variantus pasirinkusiųjų skaičius neviršijo 10 proc.

Pasirinkdami studijas stojantieji vertina gerus draugų ar pažįstamų atsiliepimus. Gauti rezultatai koreliuoja su stojančiųjų nurodytais informacijos šaltiniais, tarp kurių antras pagal svarbą informacijos sklaidos kanalas – draugų ir pažįstamų atsiliepimai. Pastebėta, kad šio kriterijaus reikšmė kasmet

auga: 2013 m. draugų ir pažįstamų atsiliepimai buvo labai svarbūs ir svarbūs 66 proc., 2014 m. – 68 proc., 2015 m. – 77 proc. atsakiusiųjų. 2015 m. – 7 proc., 2014 m. – 9 proc., 2013 m. – 11 proc. apklausoje dalyvavusių stojančiųjų manė, kad šis kriterijus neturi įtakos studijų pasirinkimui.

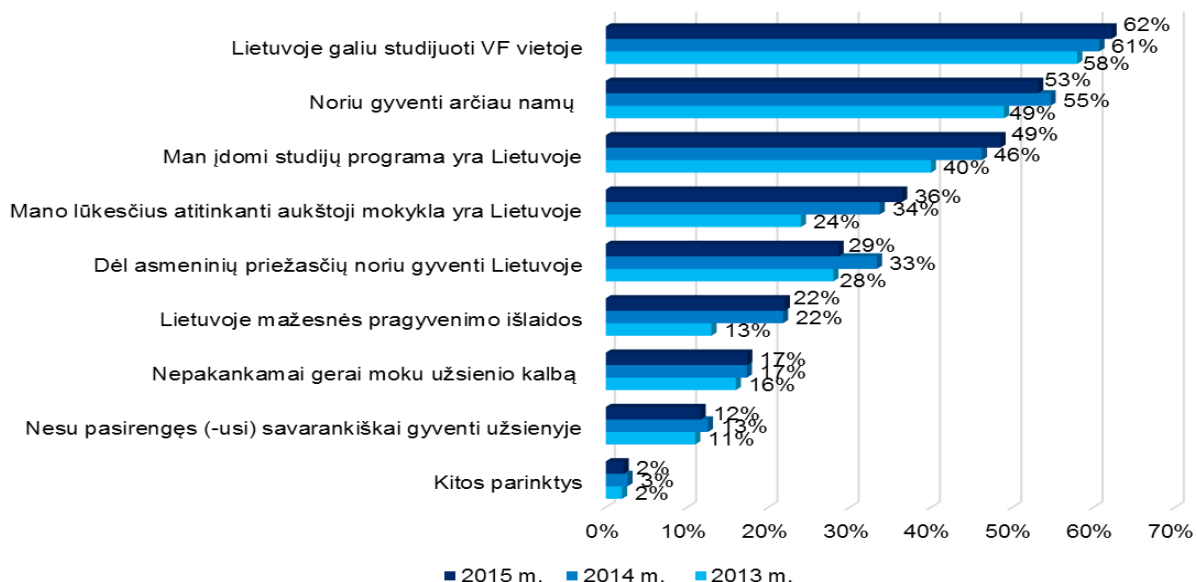
Aukštosios mokyklos prestižas ar tai, kad aukštoji mokykla būtų geriausia studijuoti pasirinktoje studijų srityje, labai svarbu ir svarbu 2015 m. teigė 73 proc., 2014 m. – 58 proc., 2013 m. – 57 proc. apklaustųjų. Aiškios nuomonės apie tai neturėjo 2015 m. 17 proc., 2014 m. ir 2013 m. po 26 proc. atsakiusiųjų. Aukštosios mokyklos prestižui didelės reikšmės neteikė 2015 m. 8 proc., 2014 m. ir 2013 m. – po 14 proc. apklausoje dalyvavusių stojančiųjų.

Kriterijai, kurie renkantis aukštąją mokyklą turi mažesnę įtaką – tai reklama ir tėvų rekomendacijos. Reklama labai svarbi ir svarbi 2015 m. 48 proc., 2014 m. 35 proc., 2013 m. 33 proc. respondentų. Aiškios nuomonės apie reklamą neturėjo 2015 m. 31 proc., 2014 m. 34 proc., 2013 m. 37 proc. atsakiusiųjų.

Kad ji nesvarbi ir visai nesvarbi 2015 m. teigė 20 proc., 2014 m. – 30 proc., 2013 m. – 27 proc. apklaustųjų.

Tėvų rekomendacijos 2015 m. buvo labai svarbios ir svarbios 39 proc., 2014 m. – 31 proc., 2013 m. – 33 proc. respondentų. Aiškios nuomonės apie tai 2015 m. ir 2014 m. neturėjo 30 proc., 2013 m. – 31 proc. apklausoje dalyvavusiųjų. Tėvų nuomonė neturėjo įtakos 2015 m. 29 proc., 2014 m. 36 proc., 2013 m. 33 proc. atsakiusiųjų.

Tyrimo metu buvo siekiama nustatyti, kokios priežastys lemia studijų pasirinkimą Lietuvoje. Atsakydami respondentai galėjo pažymėti kelis atsakymų variantus. Trejų metų duomenų analizė parodė, kad labiausiai tokių apsisprendimą lemia tai, kad Lietuvoje stojantieji gali studijuoti valstybės finansuojamoje studijų vietoje. Pastebėta, kad kasmet tokių atsakymų skaičius didėjo: 2013 m. buvo 58 proc., 2014 m. – 61 proc., 2015 m. – 62 proc. (žr. 7 pav.).

7 pav. Studijų Lietuvoje pasirinkimo kriterijai 2013-2015 m.

Stojantieji didelį dėmesį kreipia į įprastą, saugią aplinką, nes antras pagal svarbumą nurodytas kriterijus – noriu gyventi arčiau namų: 2015 m. šis atsakymo variantas siekia 53 proc., 2014 m. – 55 proc., 2013 m. – 49 proc.

Nemaža dalis stojančiųjų įdomias studijas randa tik Lietuvoje. Verta pastebėti, kad kasmet taip manančių daugėja, 2013 m. taip teigė 40 proc. apklaustųjų, 2014 m. – 46 proc., 2015 m. – 49 proc.

Didėja dalis tų stojančiųjų, kurių lūkesčius atitinkanti aukštoji mokykla yra Lietuvoje: 2013 m. tokių buvo 24 proc., 2014 m. – 34 proc., 2015 m. – 36 proc.

Trečdalis įstojusiųjų nurodė, kad studijas Lietuvoje renkasi dėl asmeninių priežasčių.

Pasirinkimo kriterijai: nelabai gerai moku užsienio kalbą, Lietuvoje mažesnės pragyvenimo išlaidos, nesu pasirengęs (-usi) savarankiškai gyventi užsienyje nėra lemiantys stojančiųjų apsisprendimą.

Išvados

1. Pastaruosius trejus metus pagrindiniu informacijos šaltiniu apie studijų galimybes išlieka Vilniaus kolegijos interneto svetainė, antroje vietoje

- je – iš draugų ir pažįstamų gaunama informacija.
2. Tyrimo rezultatai parodė, kad nors internetinės komunikacijos priemonės yra labai svarbios ir plačiai naudojamos, stojantiejiems labai svarbus tiesioginis bendravimas.
 3. Svarbiausiais aukštosios mokyklos pasirinkimo kriterijais stojantieji įvardijo nemokamą mokslą, studijų kokybę, tai, kad studijų programa būtų įdomi, susijusi su mėgstamais mokomaisiais dalykais ir atitiktų asmeninius pomėgius bei malonią kultūringą aplinką.
 4. Pagrindinės priežastys, lemiančios studijų pasirinkimą Lietuvoje – galimybė studijuoti valstybės finansuojamoje studijų vietoje, noras gyventi arčiau namų ir tai, kad įdomias studijas stojantieji randa tik Lietuvos aukštosiose mokyklose.
 5. Laužackas, R. (1998). Sistemoteorinės profesinio ugdymo kaitos dimensijos. Kaunas.
 6. Laužackas, R. (2005). Profesinio rengimo metodologija. Monografija. Kaunas.
 7. Ming, J. S. K. (2010). Institutional Factors Influencing Students' College Choice Decision in Malaysia: A Conceptual Framework. *International Journal of Business and Social Science*, 1, 53-58.
 8. Niu, S. X., Tienda, M. (2008). Choosing college: Identifying and modeling choice sets. *Social Science Research*, 37 (2), 416-433.
 9. Palujanskienė, A., Adamonienė, R. (2004). Profesinė paauglių ir jaunuolių raida. *Pedagogika*, 74, 129-136.
 10. Samašonok, K., Truncienė, R., Kulytė, D. (2010). Studijų pasirinkimo motyvai ir pasitenkinimas studijomis. Žiūrėta 2015 m. liepos 15 d. Prieiga per internetą <http://www.viko.lt/uploads/files/2010/Straipsniai/01%20straipsnis.pdf>.
 11. Somers, P., Haines, K., Keene, B. (2006). Toward a theory of choice for community college students. *Community College Journal of Research and Practice*, 20, 53-67.
 12. Valeckienė D. (2005). Profesijos pasirinkimą lemiančių veiksmų teorinė analizė. Žiūrėta 2015 m. liepos 14 d. Prieiga per internetą http://smk.lt/gallery/_klsmk/mokslas/karjera/dziuginta_valeckiene.pdf.

Literatūra

1. Hearn, J. (1984). The relative roles of academic ascribed and socioeconomic characteristics in college destinations. *Sociology of Education*, 57, 22-30.
2. Hossler, D., Gallagher, K. (1987). Studying college choice: A three-phase model and the implication for policy makers. *College and University*, 62 (3), 207-221.
3. Jovaiša, L. (2009). Profesinio orientavimo ir konsultavimo psichologija. Vilnius.
4. Kanopienė, V., Tureikytė D. (2002) Vilniaus universiteto studentų požiūris į studijas. *Filosofija, sociologija*, 1, 68-76.

THE FACTORS THAT INFLUENCE CHOICES OF STUDY

Summary

The aim of the article is to analyse the factors, which influence Vilniaus kolegija/UAS entrants' study choice criteria during 2013-2015. The analysis of the research data shows that most entrants have chosen studies in Vilniaus kolegija/UAS because of the possibility to study for free, geographical location near home, the study programme corresponding to expectations or seems to be interesting. The most important factors that the entrants point out for evaluating the HEI are free of charge studies, quality of studies, clear professional opportunities and pleasant cultured atmosphere.

Key words: study choice, factors influencing study choice, profession.